

Bijlage 1 Uitwerking van het voorstel: Reisassistentie op alle HRN-stations, inspanningsverplichting vervalt

Samenvatting voorstel

NS wil in de concessieperiode 2015-2025 voor de NS-treinen vallend onder de HRN-concessie¹ reisassistentie introduceren op alle HRN-stations waar NS een bedieningsverplichting heeft, die toegankelijk zijn gemaakt door ProRail² en waar de perronsituatie dit, in verband met de transferveiligheid, toelaat³. Concreet betekent dit dat NS conform de huidige planning in de periode 2015-2025 reisassistentie introduceert op 104 HRN-stations (zie bijlage 2)⁴. Op twee van deze 104 stations biedt NS alleen reisassistentie aan voor reizigers die geen brug nodig hebben.

Onderdeel van het voorstel is dat de inspanningsverplichting zoals benoemd in artikel 32, lid 1 sub e van de HRN-concessie bij acceptatie van het voorstel door IenW wordt geschrapt bij de eerstvolgende concessiewijziging. In dit artikel staat:

‘NS streeft ernaar zo veel mogelijk op trajecten waar geen stoptreinmaterieel rijdt zelfstandig toegankelijk intercitymaterieel als eerste in te zetten.’

Immers, door reisassistentie aan te bieden op alle HRN-stations waar NS een bedieningsverplichting heeft en waar het station/perron dit toelaat, verliest de inspanningsverplichting uit dit artikel haar belang⁵. Om tussentijds helderheid te verschaffen aan alle partijen legt IenW na accordering het voorstel inclusief de overeengekomen wijziging in de HRN-concessie vast in een formele brief. Na ontvangst van deze brief start NS met de uitvoering van het voorstel.

Ontwikkelingen in reisassistentie

Als zelfstandig reizen lastig is, kunnen reizigers reisassistentie aanvragen bij NS. Reizigers met een rolstoel of scootmobiel maken het meest gebruik van deze service. NS helpt deze reizigers in en uit de trein. Ook mensen met een andere beperking, bijvoorbeeld een visuele beperking, vragen regelmatig reisassistentie aan. NS begeleidt deze reizigers door het station. Op dit moment maken ongeveer 10.000 klanten gebruik van reisassistentie, sommigen sporadisch, anderen met grote regelmaat. NS verleende in 2018 meer dan 128.000 keer reisassistentie. NS verwacht de komende jaren een afname van het aantal keren dat er reisassistentie wordt verleend als gevolg van de instroom van toegankelijke treinen. NS blijft echter ook na de instroom van toegankelijke treinen reisassistentie aanbieden, zodat reizigers die blijvend hulp nodig hebben bij het in- en uitstappen of bij begeleiding door het station een beroep kunnen doen op NS.

Uitbreiding van reisassistentie op basis van eerdere afspraken

Sinds 2015 breidt NS het aantal stations met reisassistentie elk jaar uit. In het kader van artikel 32 lid 2 sub d van de HRN-concessie heeft NS op 1 januari 2015 reisassistentie geïntroduceerd op acht stations. In het kader van artikel 32 lid 6 van de HRN-concessie introduceert NS reisassistentie op nog eens 45 HRN-stations. Deze uitbreiding is volgens de huidige planning gereed op 1 januari 2020.

¹ HRN-concessie staat voor de Concessie voor het hoofdrailnet. De lopende HRN-concessie eindigt met ingang van 1 januari 2025.

² Op stations die toegankelijk zijn gemaakt door ProRail zijn de perrons bereikbaar via een lift of hellingbaan en kunnen de perrons drempelvrij worden bereikt.

³ ProRail heeft aangegeven dat op twee HRN-stations, in verband met de transferveiligheid, geen brug kan worden geplaatst. Op deze twee stations kan als gevolg hiervan geen reisassistentie worden verleend aan mensen met een rolstoel of scootmobiel. NS stelt voor om op deze twee stations wel reisassistentie aan te bieden aan reizigers die geen brug nodig hebben, zoals mensen met een visuele en/of auditieve beperking.

⁴ NS halteert momenteel op 247 HRN-stations. Op 1 januari 2020 hebben volgens de huidige planning 143 van deze stations reisassistentie. In bijlage 2 zijn de resterende 104 stations opgenomen waarvoor het voorstel geldt. Ook wordt in bijlage 2 vermeld welke elf stations op dit moment nog niet toegankelijk zijn gemaakt door ProRail. Zodra deze stations door ProRail gereed worden gemeld, plant NS de introductie van reisassistentie in. ProRail kan niet garanderen dat alle elf stations voor 2025 gereed zijn. In de adviesaanvraag wordt steeds de lijst van bijlage 2 bedoeld als het over de HRN-stations van het voorstel gaat. Omdat het aantal HRN-stations kan fluctueren als gevolg van wijzigingen in de scope van de HRN-concessie en door het openen van nieuwe stations kunnen deze aantallen tussentijds wijzigen.

⁵ Zie voor verdere toelichting de paragraaf ‘Inspanningsverplichting inzet nieuwe intercity’s op sprinterloze trajecten vervalt’.

Op 104 extra HRN-stations reisassistentie

NS halteert op 247 HRN-stations⁶. Volgens de huidige planning hebben op 1 januari 2020 143 van deze stations reisassistentie. In het voorliggende voorstel introduceert NS conform de huidige planning in totaal op nog eens 104 HRN-stations reisassistentie in de periode 2015-2025. Op twee van deze 104 stations kan, conform de opgave van ProRail in verband met de transferveiligheid, geen brug worden geplaatst. Op deze twee stations biedt NS alleen reisassistentie aan aan reizigers die geen brug nodig hebben zoals mensen met een visuele en/of auditieve beperking.

Inspanningsverplichting inzet nieuwe intercity's op sprinterloze trajecten vervalt

NS is, na consultatie van de eerder genoemde belangenorganisaties die mensen met een beperking vertegenwoordigen en ROVER, van mening dat het voorliggende voorstel aantrekkelijker is voor mensen met een beperking dan de huidige inspanningsverplichting die in de HRN-concessie is omschreven in artikel 32 lid 1 sub e. De inspanningsverplichting in dit artikel heeft betrekking op de zogenoemde sprinterloze trajecten (zie bijlage 2). Dit zijn trajecten waarop alleen intercity's rijden die ook op alle (kleine) tussengelegen stations halteren. Achtergrond van deze inspanningsverplichting is dat, door de inzet van nieuwe toegankelijke intercity's op de sprinterloze trajecten, rolstoelgebruikers ook op deze trajecten gebruik kunnen maken van de trein. Gezien de benodigde vervoercapaciteit is het echter conform de huidige inzetmodellen op geen enkel sprinterloos traject mogelijk om structureel nieuwe toegankelijke intercity's in te zetten. Deze nieuwe intercity's zijn namelijk, mede op verzoek van de belangenorganisaties, enkeldeks treinen⁷. De nieuwe toegankelijke intercity's kunnen als gevolg hiervan niet worden ingezet op sprinterloze trajecten waar qua reizigersvolume dubbeldekkers nodig zijn⁸. Hierdoor heeft de inspanningsverplichting uit artikel 32 lid 1 sub e voor geen enkel sprinterloos traject praktische betekenis. In het voorstel van NS kunnen rolstoelgebruikers vanaf 102 extra HRN-stations reizen met reisassistentie; mensen met een visuele beperking kunnen na uitvoering van het voorstel vanaf alle HRN-stations reizen met reisassistentie. De extra uitbreiding van het aantal stations met reisassistentie wordt vanaf december 2020 gefaseerd gerealiseerd.

Voordelen van het voorstel

1. Rolstoelgebruikers kunnen op 102 extra HRN-stations gebruik maken van de trein. De inspanningsverplichting uit artikel 32 lid 1 sub e om de nieuwe toegankelijke intercity's als eerste in te zetten op sprinterloze trajecten heeft voor rolstoelgebruikers op geen enkel HRN-station praktische betekenis.
2. Naast rolstoelgebruikers hebben mensen met een visuele en/of auditieve beperking baat bij het voorstel. Zij kunnen op 104 extra HRN-stations gebruik maken van de trein. Artikel 32 lid 1 sub e heeft geen enkel belang voor mensen met een visuele en/of auditieve beperking.
3. Reizigers met een beperking hebben keuzevrijheid. Door reisassistentie te introduceren op alle HRN-stations waar NS een bedieningsverplichting heeft en die zijn opgenomen in bijlage 2 kunnen mensen met een beperking blijvend⁹ een keuze maken op grond van hun situatie: geef ik de voorkeur aan reizen met reisassistentie of aan zelfstandig reizen?

Invoeringsplan

NS introduceert in het kader van het voorliggende voorstel vanaf december 2020 elk jaar op een aantal HRN-stations reisassistentie. Op 1 januari 2025 hebben conform de huidige planning alle HRN-stations waar NS een bedieningsverplichting heeft en die zijn genoemd in bijlage 2 reisassistentie.

⁶ Omdat het aantal HRN-stations kan fluctueren als gevolg van wijzigingen in de scope van de HRN-concessie en door het openen van nieuwe stations kunnen deze aantallen tussentijds wijzigen.

⁷ Advies Intercity Nieuwe Generatie LOCOV, 4 november 2014, kenmerk LOCOV 2014-244529.

⁸ Deze grotere vervoercapaciteit is meestal niet nodig op het sprinterloze traject zelf maar op een ander deel van dezelfde lijn.

⁹ Of na 1 januari 2025 reisassistentie op deze stations wordt gecontinueerd hangt af van de afspraken die de concessieverlener maakt met de (nieuwe) concessiehouder.